

Kedves testvéreim!

Amikor a keresztyén egyház jelentős időpontokat ünnepel hagyományként, akkor ez sokszor nagyon keveset árul el az eredeti szituációról, sőt akár kifejezetten téves képzeteket szül. Például a reformációt szeretjük úgy ünnepelni, hogy mekkora győzelem volt az 1517-es 95 tétel leírása és sokakkal való megismertetése, de valójában nem is szoktuk tudni, hogy mit is tartalmazott az a 95 tétel. Luther például még annyira pápabarát-módon írta a 95 tételt, hogy egy mai vérbeli protestáns nem ismerve az eredeti fogalmazást, ezekért a tételekért kitagadná Luthert a lutheránus egyházból.

A reformációt is szeretjük ünnepelni a tiszta szép tanokért, különösen az 5 híres tanért, hogy hit által, kegyelemből, Krisztus által, a Szentírás által felkínált módon üdvözülhetünk, és Isten dicsőségére kell, hogy éljünk. De azzal már kevesebbet foglalkozunk, hogy mit jelentett a középkorban protestánsnak lenni? Mert nem csak egyszerűen azt, hogy hitelődeink ezeket a tanokat vallották, hanem azt is, hogy ezért vállalták a gályarabságot, a zsarolást, a kínzást, a halált, a vagyonek kobzást, a vallásgyakorlatért a vásárnapokon akár több 10 km gyaloglást, akár mocsáron keresztül, aztán a kevés pénzük odaadását a gyülekezet javára, a mindenféle koholt vádak alapján való folyamatos büntetések fizetését, a nyilvános megszégyenítést, és még sorolhatnám, hogy mi mindent. Nem a puszta tan volt a lényeg. Hanem a hozzá társuló hitvalló élet, amit szinte el sem tudunk képzelni, hogy mekkora áldozat volt, és ezeknek az embereknek, gyülekezeti tagoknak köszönhető, hogy ma van reformátusság Magyarországon.

Maradva a reformációnál Luther például sok szépet és jót írt, igaz teológiát tanított, de ennél sokkal többet jelent számomra az, hogy amikor Worms-ban birodalmi gyűlésre elhívták, akkor minden jóakarója tanácsa ellenére elment. Figyelmeztették Husz János esetére, akinek egykor megfogadta a mi Zsigmond királyunk, hogy nem lesz bántódása, nyugodtan jöjjön el a Konstanz-i zsinatra, majd amikor Husz János elment rá, Zsigmond azonnal máglyára küldte és ott bestiális módon elégette.

Ugyanígy a Nagy Konstantini fordulat kedves egyháztörténeti korszak számunkra, keresztyéneknek, hiszen végre nem üldözték a keresztyéneket, hanem kötelező államvallássá tették, holott ettől fogva az egyház radikálisan más úton kezdett el járni a korábbi Krisztus-követés útjához képest.

1989 is kedves évszám nekünk, keresztyéneknek, hiszen végre nem üldözték többé Magyarországon a keresztyéneket, de arról nem beszélünk, hogy ettől még nem lett könnyebb megtérni, és azóta csak folyamatosan csökken a magukat keresztyéneknek vallók száma hazánkban.

Mintha mindig csak az érmék egyik oldalát néznénk. Sovány vigasz, hogy ez más vallásokban is ismerős jelenség, például az iszlámban is. Mohamed hosszasan kereste az igaz hitet, és néhány tucat lelkes követője volt, amikor elűzték Mekkából. Amikor később hadsereggel visszatért oda, és innentől elkezdődött a könnyörtelen iszlám hittérítés korszaka, azt a muszlimok máig csodálatos győzelmi napnak tartják, pedig innentől lett az iszlám vallás agresszív.

Egy friss példát hozva hazánkból: mostanában sokan azt gondolják, hogy a Balog Zoltán-féle püspöki botrány után a református egyház tisztább korszakát ünnepelhetjük, hiszen kevesebb lesz majd a politikai megalkuvás. Én mégis azt mondom: Ezt is óvatosan ünnepeljük. Félek, hogy majd úgy ünnepeljük ezt az egyházi tisztulást, hogy közben szépen elfelejtünk nem

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2024. március 24-én.

csak reformálódni, hanem megtérni is. Megélünk majd más bűnéből. El lehet felejtetni a fő bűnünket, hogy miközben egy ország botráncoszik Balog Zoltán egyházpolitikai bukásán, közben gyülekezeteink jelentős része romokban hever. Nem anyagilag, hanem hitéletileg.

Sajnos a történelem eseményeire sokszor tekintünk vissza helytelenül. A zavaros helyzetekből könnyű mindenkinek a maga hasznát kihozni, és a visszaemlékezésekben könnyű torzítani. Így lett a reformáció csupán hittani kérdés és el lett felejtve, hogy egyben hitvallási kérdés is. Így lett Mohamed Istenkereséséből diadalmas vallás, amelyik a sikerben igazolta magát. Így lett a rendszerváltás egyházpolitikai fordulata sikeresnek látszó, holott az átkos 40 év alatt nem gyöngült akkorát az egyház, mint az elmúlt 30 évben. Így lett Nagy Konstantin keresztyén-barát politikája népegyházi mérce, norma, ami azt eredményezte, hogy az egyház nem az, ahol akár csak ketten-vagy hárman Jézus nevében összejönnek, s ő ott van köztük, hanem az egyház az a vallási intézmény, ami a hittanaival és az egyházszerkezetével Jézusra hivatkozva működik.

Testvéreim! Mindezeket azért mondtam felvezetésül, mert a virágvasárnapi események bibliai leírása arról árulkodik, hogy az evangélisták, köztük Máté és János is, akiktől olvastuk az ígét még a történet helyes értelmezését látták és erről tettek bizonyosságot. Arról tettek bizonyosságot, hogy az egyházpolitika még csak nem is karcolta Jézus működését. A kereteket, annak egyházpolitikaivá válását provokálta a tömeg, hogy Jézus csináljon egy palotaforradalmat, egy dicsőséges egyházkorszakot, de ő ezzel semennyit sem foglalkozott. Dicsőség és karrier helyett Jézus azzal foglalkozott, hogy betöltse alázatosan azt a prófécia, hogy számárháton menjen Jeruzsálembe lóháton való pompás bevonulás helyett, és, hogy az életét adja a világért. Semmilyen hatalmat nem gyakorolt, a vallási vezetőket ugyanúgy nem kereste fel mozgalmához, mint a világi vezetőket. Az őt követő lelkes tömeget odavezette a templomba és ott azt kiabálta, hogy ez a ház az imádság háza kellene, hogy legyen, de helyette olyan hamis biztonságérzetet kínáló intézménnyé fajult, ami rablóbarlanghoz teszi hasonlónvá, vagyis a gonoszok menedékhelyévé. Erre a tömeg ott is hagyta Jézust. Felfogták, hogy ez a mai nap nem amolyan mekkai diadalmas bevonulás, ahol majd sokan kivehetik a történetből a maguk hasznát, hanem olyan bevonulás, ami nem csupán a templomot olesó üdvintézménnyé silányítók felé volt vád, hanem mindazok felé is, akik ezt lelkesen elfogadták, segítették, akik ebben jól érezték magukat. Vagyis szinte mindenki felé kiáltotta Jézus a lelki fájdalmát.

A 4 evangélista semmit sem kommentál ezekhez az eseményekhez, nem sajnálkoznak Jézus elszalasztott egyházpolitikai lehetőségén, hanem szomorúan leírják, ahogyan aznap lemorzsolódik róla a tömeg, aztán lassan nagypéntekre még a 12 tanítvány is. János evangélista leírja a híres úgynevezett főpapi imáját, ahogyan Jézus az egyházért imádkozott, amiben semmilyen sikerért nem fohászkodott, hanem csak azért, hogy a követői a szeretetükkel legyenek hitelesek. Semmilyen világ felé emelkedésért nem imádkozott, hanem csak azért, hogy a világban élve a tanítványai maradjanak hűek.

Az evangéliumok tehát nem jegyzik egyháztörténeti kiemelt időpontként Jézus jeruzsálemi, fővárosi bevonulását, hanem csak azt, hogy azon a héten értünk, bűnösökért az életét áldozta és, hogy utána feltámadott. Leírják a virágvasárnapi eseményeket, de nem úgy, mint elszalasztott egyháztörténeti lehetőséget, hanem úgy, mint Jézus történetét. És így hitelesek ezek az evangéliumi, tanítványi bizonyágtételek. Mert ők a leírásukban, a tudósításukban tényleg Jézus-követők, az ő gondolatait, szavait, motivációit és cselekedeteit

követők, és nem olyan egyháztörténeti krónikások, akik azon szomorkodnak, hogy nem sikerült, félresiklott a hitében felspannolt tömeg és Jézus találkozása és együttműködése.

Mi következik mind ezekből? Az, hogy egyháztörténetről csak ott beszélhetünk, ahol az a Jézust követők története. A többi rész csupán járulékos elem, amiben persze lehet sok szép dolog, mint például magasabb szintű erkölcs, vagy igényes kultúra, vagy jó egészségügyi-és szociális háló kiépítése, de nem ettől fényes az egyháztörténet, még ha fényesebbnek is tűnik. Jézus természetesen nem tiltotta el a követőit ezektől a társadalmi elemektől. De borzasztó, ha az egyháztörténet kiemelt lapjai akár hitetleneknek, akár más vallásúaknak, akár a keresztyénségen belül különböző irányzatoknak a másik fölött aratott győzelmeiről szólnak. Félreértés ne essék: magam is örülök, ha például egyházpolitikailag tisztul az egyház. De virágvasárnap története arra tanít, hogy ettől még továbbra sem lesz könnyebb követni Jézust. Nem Jézust és az ő örökségét kell beleerőltetnünk valamilyen jól működő projektbe, hanem egyszerűen őt kell követnünk. És e követésben néhány évszázadonként rövid időre néha megtapsolnak, de általában nem értenek meg, sőt akár üldöznek is. De ez nem baj. Sőt! Ez a jó, a helyes. Emberi erővel kiharcolni az Isten ügyének győzelmét, tragikusan rossz taktika. Nekünk nem azt kell vizsgálni, hogy milyenek a számadatok az egyház erejéről, hanem azt, hogy megtartottuk-e egyetlen erőforrásnak Jézust? Nekünk nem az egyházat kell megmentenünk, hanem az egyházban kell követnünk Jézust. Nem szervezeti okból kell egyháztagoknak lennünk, hanem azért, mert ő azért könyörgött a főpapi imájában, hogy a követői legyenek olyan egységben egymással, mint amilyen egységben volt Jézus mennyei Atyjával, és hogy ez általunk, a mi bizonyágtevő életünk által Istenre mutató legyen. Ezért van egyház. Csak ezért. Semmi oka nincs szégyellenie magát az egyháznak, ha Krisztusra mutató, ha őt követi. Az a szégyen, amikor az egyház azért szégyelli magát, amiért nem kellene. Szégyen, ha az egyház a maga politikai és társadalmi erőtlenségén siránkozik, és nem annak örül, hogy milyen erős Krisztusa van. Szégyen, ha az egyház egyháztörténeti kudarcot lát létszám leépülésben, és nem annak örül, hogy istentelen világban ragyogó csillagok lehetnek a gyülekezetek. Szégyen, ha a belső széthúzások felett szemet hunyunk, mint, ha azok a külső körülmények kedvezőtlen mivolta miatt alakultak volna ki és nem az egyház belső hitetlensége miatt. Szégyen, ha ma már paripára ültetnénk Jézust, és nem a számárháton ülő názareti tanítót hirdetjük és követjük.

Testvéreim! Virágvasárnap egyháztörténete az volt, hogy a várva várt üdvös jövőt nem a felettünk, hanem a közöttünk szolgáló, értünk mindenét adó Jézus hozta. Ezt néhányan felismerték és ennek hirdetését és utánpótlását vállalták és bizonyosságot tettek róla. Ők a mi egyházi hitpéldáink, hitelődeink. Minden más legfeljebb csak átmeneti igazság, nem elsőrendű esemény. Nem évszámok, statisztikák, hanem maga Jézus és az ő élő hitű tanítványai alkotják a múlt mérföldköveit.

Ámen.